

5.1.3 Privacyreglement

Inleiding

Stichting het Maathuis werkt vanuit de privacy kaders die door de Wet zijn opgelegd. Via de informatie folder dat de jongere tijdens het intakegesprek ontvangt, wordt de jongere op de hoogte gebracht van het privacyreglement. Het reglement is voor de jongere op verzoek in te zien. Alle privacygevoelige informatie wordt door Stichting het Maathuis bewaard in afgesloten ruimten zodat deze informatie niet vrij toegankelijk is voor onbevoegden.

Begrippen:

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens zijn alle gegevens die direct of indirect zijn te herleiden tot een bepaalde persoon, bijvoorbeeld: naam, adres, aantekeningen over een intakegesprek, over verleende zorg, of over de schoolopleiding. Al deze informatie valt onder het begrip persoonsgegevens.

Cliëntgegevens

We gebruiken de term 'cliëntgegevens' om aan te geven dat we het alleen over de persoonsgegevens van cliënten hebben (en bijvoorbeeld niet over persoonsgegevens van personeelsleden).

Cliënt

Onder een 'cliënt' verstaan we de jongere, zijn (stief)ouders of anderen die de jeugdige als behorend tot hun gezin verzorgen en opvoeden.

Wet bescherming persoonsgegevens

De Wet bescherming persoonsgegevens geeft algemene regels voor een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens. Deze wet is ook van toepassing op cliëntgegevens binnen de jeugdzorg. Extra zorgvuldigheid vraagt de wet bij de omgang met bijzondere persoonsgegevens zoals medische gegevens en strafrechtelijke gegevens.

Wet op de jeugdzorg, Wet geneeskundige behandelovereenkomst

Binnen de jeugdzorg geldt voor de meeste medewerkers niet alleen het algemene kader van de Wet bescherming persoonsgegevens maar ook, en op de eerste plaats, de regels over cliëntgegevens en geheimhouding uit de Wet op de jeugdzorg.

Dossier

In principe legt de medewerker al vanaf het eerste contact met de cliënt gegevens over hem vast, in het cliëntstelsel van ONS. Het dossier bestaat uit algemene persoonsgegevens (zoals naam, adres en dergelijke) en uit gegevens in verband met de verleende zorg. Het dossier kan ook gegevens

bevatten die de medewerker, met instemming van de cliënt, van anderen heeft opgevraagd of die hij via rapportages heeft ontvangen.

Informatie aan de cliënt

De medewerker moet de cliënt laten weten dat er gegevens over hem worden vastgelegd en om welk type gegevens het gaat. Daarnaast moet de cliënt gewezen worden op zijn rechten: inzage, correctie en vernietiging.

Vernietigingsrecht

Een cliënt (of als hij nog geen 12 jaar oud is, zijn ouder die gezag over hem uitoefent) heeft het recht om te verzoeken om de vernietiging van (een deel van) zijn dossier. Maakt de cliënt gebruik van dit recht, dan wordt (een deel van) het dossier binnen drie maanden na het verzoek vernietigd. Vernietiging vindt alleen plaats wanneer de plaatsing reeds 2 jaar ten einde is.

Inzagerecht

De cliënt heeft recht op inzage in zijn dossier. Inzage kan in het algemeen worden geweigerd voor zover de privacy van een derde wordt geschaad en dit privacybelang 'zwaarwegend' is. Op grond van deze bepaling kan bijvoorbeeld persoonlijke informatie uit het dossier over de moeder afgeschermd worden voor de (gescheiden) vader. Ook is het mogelijk om informatie af te schermen die bijvoorbeeld een docent heeft verstrekt.

Afschrift

Het recht op inzage betekent dat de cliënt ook recht heeft op een kopie van (delen uit) het dossier. Voor het verstrekken van een kopie mag een redelijke vergoeding worden gevraagd.

Jongeren van 12 tot 16 jaar

Is de jongere tussen de 12 en 16 jaar oud dan hebben de ouders met gezag en de jeugdige beiden inzagerecht.

Inzage aan de jeugdige wordt geweigerd:

indien de jongere volgens de medewerker 'niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake'. Bijvoorbeeld bij een jongere met een verstandelijke beperking, bij een jeugdige die in zijn ontwikkeling wat achter loopt op leeftijdgenoten of in geval van een wel erg zwaar probleem voor een jeugdige van die leeftijd. In dit soort gevallen hebben alleen de ouders inzagerecht. voor zover de privacy van een derde wordt geschaad en dit privacybelang zwaarwegend is.

Inzage aan de ouders met gezag wordt geweigerd:

indien de belangen van de jeugdige kunnen worden geschaad voor zover de privacy van een ander wordt geschaad en dit privacybelang zwaarwegend is.

Jongeren 16 jaar en ouder

Is de jongere 16 jaar of ouder dan oefent alleen hij zelf het inzagerecht uit. Inzage kan hem worden geweigerd: voor zover de privacy van een ander wordt geschaad en dit privacybelang zwaarwegend is. Bij een jongere vanaf 16 jaar is inzage door de ouders alleen mogelijk op basis van toestemming van de jeugdige. Op deze regel geldt één uitzondering. Is de jeugdige van 16 jaar of ouder volgens de medewerker 'niet in staat tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake' dan oefenen de ouders die gezag over hem uitoefenen het inzagerecht voor hem uit.

Ouder/voogd

De wet gebruikt bij het inzagerecht niet de term 'ouders' maar 'wettelijk vertegenwoordiger'. Daarmee wordt bedoeld op degene die het gezag over de jeugdige heeft. In veel gevallen zijn dat de ouders, of is dat één van de ouders. Oefent geen van beide ouders gezag uit, dan wordt het gezag uitgeoefend door een voogd. Hij is dan de wettelijk vertegenwoordiger van de jeugdige. Een voogd kan een natuurlijk persoon zijn, zoals een tante of een meerderjarige broer van de jeugdige, maar de voogdij kan ook worden uitgeoefend door Bureau jeugdzorg (afdeling voogdij).

Erkenner

Een man die een kind erkend heeft, is daarmee de juridische vader van het kind. Dit betekent echter niet dat hij ook automatisch gezag over het kind uitoefent. Alleen als de erkenner gezag over het kind heeft, heeft hij recht op inzage.

Stiefouder

Als een ouder met gezag opnieuw is getrouwd, betekent dit niet automatisch dat deze stiefouder nu ook gezag heeft. Hij oefent geen gezag uit, tenzij de rechter in een rechterlijke uitspraak gezamenlijk gezag heeft toegewezen aan de ouder met gezag en de nieuwe partner. Oefent de stiefouder geen gezag uit, dan heeft hij dus ook geen inzagerecht.

Pleegouders

Typerend voor pleegouders is dat zij de jeugdige wel opvoeden maar in lang niet alle gevallen het gezag over hem uitoefenen. Als pleegouders geen gezag hebben, bijvoorbeeld bij een vrijwillige plaatsing door de ouders, of in geval van een ondertoezichtstelling, zijn zij niet de wettelijk vertegenwoordiger en hebben ze dus niet zondermeer inzagerecht. Is de jeugdige 12 jaar of ouder dan moeten zij hem toestemming vragen voor inzage in het dossier.

Is de jeugdige jonger, dan vragen de pleegouders toestemming aan degene die het gezag uitoefent. Toestemming van degene die het gezag uitoefent is eveneens nodig als de jeugdige 12 jaar of ouder is, maar niet in staat is tot 'een redelijke beoordeling van zijn belangen ter zake'. Kunnen de pleegouders geen toestemming aan de jeugdige vragen, omdat hij nog geen 12 jaar is, of omdat hij ouder is 'maar nog niet in staat tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake', dan moeten de pleegouders zich voor inzage dus wenden tot degene die het gezag uitoefent, de wettelijk vertegenwoordiger. Wie dat is, is afhankelijk van de gezagssituatie:

Ondertoezichtstelling.

Is een ondertoezichtgestelde jeugdige uit huis geplaatst in een pleeggezin dan hebben de ouders, of heeft een ouder het gezag. De pleegouders moeten de ouder met gezag dus toestemming vragen voor de inzage. Is dit contact niet gewenst of verloopt dit moeizaam, dan kunnen de pleegouders de gezinsvoogd inschakelen om via hem toestemming voor de inzage te krijgen. De gezinsvoogd heeft zelf geen gezag en kan dus geen toestemming geven. Wel kan hij bemiddelen in de richting van de ouder met gezag en hij kan desnoods ook een aanwijzing op dit punt aan de ouder met gezag geven.

Voogdij.

Is het gezag in handen van Bureau jeugdzorg, na een ontheffing of ontzetting, dan moeten de pleegouders zich tot Bureau jeugdzorg wenden om toestemming te krijgen voor de inzage. Meestal lopen de contacten tussen Bureau jeugdzorg en de pleegouders via de medewerker die als voogd optreedt.

Oefenen de pleegouders zelf het gezag uit.

Dan hebben zij als wettelijk vertegenwoordiger inzagerecht. Hebben de pleegouders geen toestemming voor inzage van de jeugdige of, als hij nog geen 12 jaar oud is, van zijn wettelijk vertegenwoordiger, dan mogen zij alleen die informatie inzien die over hen zelf gaat, of die zij zelf hebben verstrekt. De informatie in het dossier die specifiek over de pleegouders gaat, wordt vaak voor de ouders afgeschermd om de privacy van de pleegouders te beschermen.

Geheimhouding

Geheimhoudingsplicht

Uitgangspunt van de geheimhoudingsplicht van de medewerker in de jeugdzorg is dat de medewerker geen informatie geeft over de cliënt zonder zijn uitdrukkelijke toestemming. Is de cliënt nog geen 12 jaar, dan moeten de ouders die gezag over hem uitoefenen namens hem toestemming geven. Een cliënt vanaf 12 jaar geeft zelf toestemming, tenzij hij 'niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake'. In dat geval moeten de ouders met gezag weer toestemming geven.

Mondeling of schriftelijk

De cliënt kan mondeling of schriftelijk toestemming geven, want de wet stelt geen nadere eisen op dit punt. In de meeste gevallen werken instellingen met schriftelijke verklaringen. Zou een cliënt, bijvoorbeeld telefonisch, mondeling toestemming geven, dan doet de medewerker er goed aan deze mondeling gegeven toestemming vast te leggen in het dossier door er een aantekening van te maken.

Omgang met cliëntgegevens in de jeugdzorg

Ouder/voogd

Ook bij de regels over de geheimhoudingsplicht geldt dat de wet niet de term 'ouders' gebruikt maar 'wettelijk vertegenwoordiger'. Degene die gezag over de jeugdige uitoefent, deelt in het geheim. Vaak zullen dit de ouders zijn, soms is er maar één gezagsouder en in weer andere gevallen oefent een voogd het gezag uit. Zo benoemt de rechter bijvoorbeeld een voogd als beide ouders zijn overleden, vaak wordt in zo'n geval een familielid benoemd. Na een ontheffing of een ontzetting wordt de voogdij bijna altijd toegewezen aan Bureau jeugdzorg (afdeling voogdij).

Pleegouders

Pleegouders delen niet zondermeer in het geheim zoals ouders dat doen. Voor het verstrekken van informatie aan de pleegouders is de toestemming nodig van de jeugdige, of als de jeugdige nog geen 12 jaar oud is, van degene die het gezag uitoefent. Toestemming aan de wettelijk vertegenwoordiger moet eveneens worden gevraagd als de jeugdige 12 jaar of ouder is maar niet in staat is tot 'een redelijke waardering van zijn belangen ter zake'.

Aan wie de pleegouders toestemming moeten vragen, is afhankelijk van de gezagsregeling. Oefenen de ouders het gezag uit, dan moeten de ouders toestemming geven. Is er één ouder met gezag en één ouder zonder gezag, dan moet toestemming worden gevraagd aan de ouder die het gezag uitoefent.

Is de jeugdige onder toezicht gesteld dan berust het gezag bij de ouders. De pleegouders moeten hen dus toestemming vragen. Is er geen contact of loopt het contact moeizaam dan kunnen de pleegouders zich tot de gezinsvoogd wenden om te bemiddelen tussen hen en de ouders. De gezinsvoogd heeft zelf geen gezag, hij kan dus geen toestemming geven. Is er een voogd dan moet hij toestemming geven. Berust de voogdij bij Bureau jeugdzorg, dan wenden de pleegouders zich meestal tot de medewerker die als voogd/contactpersoon van de jeugdige optreedt. Oefenen de pleegouders zelf het gezag uit, dan delen zij als wettelijk vertegenwoordiger in het geheim.

Informatierecht ouder zonder gezag

In verband met de positie van de ouders wijzen we op het recht op informatie van de ouder zonder gezag. Een ouder zonder gezag heeft geen recht op inzage in het dossier en deelt evenmin in het beroepsgeheim. Maar hij heeft wel een wettelijk recht op informatie van beroepskrachten die met zijn kind te maken hebben, zoals bijvoorbeeld een medewerker in de jeugdzorg. De informatie wordt alleen op verzoek verstrekt, er is dus geen spontane informatieplicht. Het gaat om 'belangrijke feiten en omstandigheden die de persoon van het kind of diens verzorging en opvoeding betreffen' (art. 1:377c Burgerlijk Wetboek). Te denken valt aan medische uitslagen, schoolresultaten, schoolkeuze en informatie over de ontwikkeling. De medewerker kan het geven

van informatie alleen weigeren als hij de informatie ook niet aan de gezagsouder zou geven, of als het geven van informatie in strijd is met het belang van de jeugdige.

NB: Voor het verstrekken van informatie aan de ouder zonder gezag hoeft de medewerker géén toestemming te vragen aan de gezagsouder of aan de jeugdige.

Andere medewerkers in de jeugdzorg

Een derde en laatste uitzondering op de geheimhoudingsplicht geldt voor andere beroepskrachten in de jeugdzorg. Deze uitzondering maakt het mogelijk dat medewerkers die rechtstreeks betrokken zijn bij een cliënt met elkaar overleggen, ook als de jeugdige of de ouders daarvoor geen toestemming geven. Cliëntgegevens mogen namelijk worden verstrekt aan andere beroepskrachten: van wie de medewerking nodig is voor de toegang of uitvoering van de jeugdzorg, zijn betrokken bij de voorbereiding of de uitvoering van een kindbeschermingsmaatregel. De medewerker verstrekt aan deze collega-medewerkers in de jeugdzorg alleen die informatie die noodzakelijk is voor de taak die zij uitvoeren.

Deze uitzondering maakt het bijvoorbeeld mogelijk dat:

Een medewerker van Bureau jeugdzorg informatie over een cliënt doorgeeft aan een instelling waar hem jeugdzorg zal worden geboden, een medewerker van een zorgaanbieder Bureau jeugdzorg informeert over de geboden jeugdzorg, twee medewerkers van verschillende zorgaanbieders met elkaar overleggen over een gezamenlijke cliënt, een medewerker uit de vrijwillige jeugdzorg overlegt met de gezinsvoogd van zijn cliënt.

Uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht

De geheimhoudingsplicht in de jeugdzorg is niet absoluut. In grote lijnen gelden er drie uitzonderingen. Vooral de derde uitzondering maakt het voor medewerkers mogelijk om met andere beroepskrachten binnen de jeugdzorg te overleggen, als zij ook bij de cliënt betrokken zijn.

Wettelijke plicht

Als er een wettelijke plicht bestaat om gegevens te verstrekken geldt de geheimhoudingsplicht (natuurlijk) niet. Te denken valt aan stukken aan de kinderrechter of aan de Raad voor de Kinderbescherming. Ook de informatieverstrekking aan de inspectie Jeugdzorg gebeurt op basis van een wettelijke plicht.

Ouders van jeugdigen tot 16 jaar

In principe delen ouders met gezag in het geheim. Een medewerker mag dus met de ouders, als zij gezag uitoefenen, over hun kind en over de hulpverlening spreken. Maar de medewerker geeft geen (of niet alle) informatie als informatieverstrekking het belang van de jeugdige kan schaden. Dit kan bijvoorbeeld ook het geval zijn als de jeugdige zich hardnekkig verzet tegen informatieverstrekking.

Ouders van jeugdigen vanaf 16 jaar

Bij een jeugdige vanaf 16 jaar geldt de geheimhoudingsplicht ook tegenover de ouders. De medewerker mag de ouders alleen informeren met toestemming van de jeugdige. Een uitzondering geldt voor een jeugdige die 'niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake'. Dan geldt weer de regel dat de ouders die gezag uitoefenen, delen in het geheim tenzij de belangen van de jeugdige daardoor geschaad kunnen worden.

Kwaliteitsaudits

In het kader van de kwaliteitszorg kan St. WBJV dossiers van cliënten ter inzage geven aan auditoren. Hierbij wordt er naar gestreefd deze informatie zo veel mogelijk te anonimiseren.